13. Онкович Г.В. Теоретичні основи використання засобів масової інформації у навчанні української мови студентів-нефілологів : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра. пед. наук : спец. 13.00.02 / Г.В. Онкович. – К., 1995. – 45 с.

14. Основи нових інформаційних технологій навчання : посіб. / За ред. Ю.І. Машбиця. – К. : ІЗМН, 1997. – 264 с.

15. Палій О.А. Комплексне використання технічних засобів навчання для формування німецькомовної граматичної компетенції студентів (на базі англійської мови) : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02 / Палій Олександр Анатолійович. – К., 2002. – 223 с.

16. Рахлецька В.Я. Використання інтерактивних комп'ютерних технологій у процесі викладання іноземних мов [Електронний ресурс] / В.Я. Рахлецька, Т.В. Саварин, Г.Б. Паласюк. – Режим доступу : http://intranet.tdmu.edu.te.ua/data/kafedra/theacher/in_mow/inf_savarun/Українська/Наукові%20інтереси/стаття%202.htm.

17. Співаковський О.В. Теорія і практика використання інформаційних технологій у процесі підготовки студентів математичних спеціальностей. – Херсон : Айлант, 2003. – 229 с.

18. Фрумин И.Д. Современные тенденции в политике информатизации образования / И.Д. Фрумин, К.Б. Васильев // Вопросы образования. – № 3. – 2005. – С. 70–83.

19. Jasmansyah M.Pd. The importance of computer in teaching english / Jasmansyah M.Pd. // STAI Syamsul Ulum Sukabumi : Media Informasi Civitas Akademika. – 2010. – № 4. – P. 53–58.

20. Teaching English using computers [Electronic resource] // Oxford University Press. English Language Teaching. Worldwide. – Access : http://www.oup.com/elt/catalogue/teachersites/englishalive/teachingenglishusingcomputers?cc=global.

УДК 378.091.2:811

ВПЛИВ МОВЛЕННЄВОЇ КУЛЬТУРИ НА ПРОФЕСІЙНУ ДІЯЛЬНІСТЬ МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ

Чаговець А.І., к.пед.н., доцент

Комунального закладу «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради

У статті розглянуто вплив мовленнєвої культури на професійну діяльність майбутніх вихователів. Визначено поняття «культура мови» та «мовленнєва культура». Розглянуто основні ознаки поняття «мовленнєва культура». Охарактеризовано рівні мовленнєвої культури. Зазначено основні аспекти формування мовленнєвої культури майбутніх вихователів. Визначено чинники, що впливають на мовленнєву культуру майбутнього вихователя. Розглянуто структурні особливості мовлення майбутнього вихователя.

Ключові слова: мовленнєва культура, майбутні вихователі, культура мови, вплив, професійна діяльність.

ЧАГОВЕЦ А. И. ВЛИЯНИЕ РЕЧЕВОЙ КУЛЬТУРЫ НА ПРОФЕССИОНАЛЬНУЮ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ БУДУЩИХ ВОСПИТАТЕЛЕЙ / Коммунальное учреждение „Харьковская гуманитарно-педагогическая академия" Харьковского областного совета, Украина.

В статье рассмотрено влияние речевой культуры на профессиональную деятельность будущих воспитателей. Определены понятия «культура языка» и «речевая культура». Рассмотрены

основные признаки понятия «речевая культура». Охарактеризованы уровни речевой культуры. Определены основные аспекты формирования речевой культуры будущих воспитателей. Определены факторы, влияющие на речевую культуру будущего воспитателя. Рассмотрены структурные особенности речи будущего воспитателя.

Ключевые слова: речевая культура, будущие воспитатели, культура языка, влияние, профессиональная деятельность.

CHAGOVEC A. I. EFFECT LANGUAGE CULTURE FOR PROFESSIONAL ACTIVITY OF FUTURE EDUCATORS / Municipalinstitution "Kharkiv humanitarian-pedagogical academy" Kharkiv regional council, Ukraine.

The article examines the impact of speech culture in professional activity of future teachers. The concept "language culture " and "language culture ".The main features of the concept" language culture ". Characterize the level of verbal culture. Outlines the aspects of speech culture of future educators. Factors affecting the linguistic culture of the future teacher. Structural features of speech future educator. It is proved that educational broadcasting future educator effectiveness depends on the level of language , proper selection of language means that the language of culture. Considered professional speech culture future educator as an important component of its overall culture. Indicated that professional language culture - a professionally-oriented use of language rules that provide language design process and the results of professional activities. The characteristics of speech culture future educator: accuracy, consistency, relevance, adequacy, consistency, accuracy, clarity, brevity, simplicity and emotional expression, imagery, brilliance, clarity, emotion. It is proved that the professional language culture future educators is not only a reflection of his upbringing, culture, and determines the entire culture of its work and , most importantly, the culture of relationships in everyday communication in various fields of speech activity from private to professional communication. It is indicated that a high level of speech is impossible without high linguistic awareness of native speakers, the language of love, the constant need to analyze, refine, polish their own language. It was determined that a high level of verbal culture of the future educator provided its organizational, informative, stimulating and controlling and perceptual skills.

Key words: language culture, future teachers, language culture, the influence of professional background.

Постановка проблеми. З переходом у XXI століття Україна перебуває на етапі кардинальних змін у системі освіти. Це суттєво впливає на якість підготовки фахівців, на рівень їх мовленнєвої культури. Мовна підготовка особистості є важливою характеристикою її розвитку, бо саме через мову людина висловлює свої думки, враження, розкриває багатство своєї сутності та свій світогляд.

На сучасному етапі мовленнєва культура майбутнього вихователя пов'язується з досконалим оволодінням українською мовою, опануванням лексичними, стильовими тонкощами, умінням послуговуватися її багатством у професійній діяльності, в усіх сферах життя і діяльності суспільства. Сьогодні ринок праці висуває нові вимоги до вихователя, вбачаючи в ньому не лише фахівця, а й людину, яка усвідомила, що висока професійна мовленнєва культура є запорукою успіху і конкурентоспроможності. Володіння навичками спілкування, уміння налагоджувати контакт, толерантність, доброзичливість, працездатність є невід'ємною часткою цілої низки факторів, наявність яких впливає на успішне вирішення педагогічних завдань. Це передбачає не лише професійно-мовленнєве навчання, а й велику роботу з професійно-мовленнєвого виховання. Отже, проблема впливу мовленнєвої культури на професійну діяльність майбутніх вихователів є актуальною.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема мовленнєвої культури особистості є надзвичайно актуальною в наш час. Дослідженням цієї проблеми займаються багато вчених: Ю. Бєльчиков, Є. Боринштейн, Н. Буланкіна, Т. Коць, Л. Луньова, Л. Масенко, Л. Мацько, В. Пасинок, Т. Потоцька, М. Сердюк, Л. Ставицька та ін.

Проблемі формування органічної мовної особистості присвячені праці Л. Кравець, Л. Мацько, Л. Паламар, Л. Струганець, Я. Чорненького. Науковці підкреслюють важливу роль мовної освіти у формуванні професійної мовленнєвої культури.

Дослідження відомих педагогів та психологів К. Ушинського, А. Макаренка, В. Сухомлинського, П. Каптєрєва, П. Блонського, Л. Виготського, Д. Ельконіна,

С. Рубінштейна, О. Леонтьєва, О. Никифорової, Л. Жабицької, Р. Бамбергера, Л. Бєлєнької та інших мають великий вплив на розвиток мовленнєвої культури сучасної молоді.

У різний час питанню вивчення культури мови приділяли увагу відомі вчені М. Шанський, Л. Булаховський, В. Виноградов, І. Білодід, Л. Пустовіт, Т. Бугайко, Є. Пасічник, Н. Волошина, В. Русанівський, С. Ярмоленко, Л. Мацько, М. Плющ, В. Пахаренко, Т. Крайнікова, Г. Токмань, Н. Пасік, В. Калашник, О. Білецький та ін.

Оскільки проблема впливу мовленнєвої культури на професійну діяльність майбутніх вихователів є актуальною, то виникає необхідність охарактеризувати рівні мовленнєвої культури та зазначити основні аспекти формування мовленнєвої культури майбутніх вихователів. Структурувати особливості мовлення майбутнього вихователя.

Формулювання цілей статті – розглянути вплив мовленнєвої культури на професійну діяльність майбутніх вихователів. Визначити поняття «культура мови» та «мовленнєва культура». Визначити чинники, що впливають на мовленнєву культуру майбутнього вихователя. Розглянути структурні особливості мовлення майбутнього вихователя.

Виклад основного матеріалу дослідження. Сьогоднішній стан сучасної української мови, розлад традиційних літературних норм, вульгаризація побутової галузі спілкування давно викликає занепокоєння як фахівців-філологів, так і представників інших наук, чия діяльність пов'язана з мовленнєвим спілкуванням. Зниження рівня мовленнєвої культури різних верств суспільства, в тому числі й інтелігенції, є настільки очевидним і масштабним, що виникла необхідність відродження безперервної підготовки на всіх щаблях освіти – від початкової до вищої [1].

На думку Є. Боринштейна, мова людини впливає на її духовний розвиток, на розвиток її соціокультурних рис. Учений зазначає, що «в період соціокультурної трансформації мовна проблема набуває не тільки культурного, а й політичного сенсу та змісту, стає предметом інтенсивної суспільної боротьби. Бо від того, яка мова стає визначальною, панівною в країні, значною мірою залежить майбуття культури і народу як її носія. Мова може бути засобом консолідації нації і мобілізації її життєвих сил, якщо вона утверджується владною елітою, а може бути засобом політичної гри і паралізації народу, бо коли слова втрачають своє значення, тоді народ втрачає свою свободу»[2].

Т. Коць зазначає, що кожна освічена людина повинна обов'язково дотримуватися норм усної та письмової мови (правильна вимова, наголошення, слововживання, граматика, стилістика), вміти правильно користуватися мовними засобами в різноманітних сферах людського спілкування [3, 18].

В. Пасинок вважає, що мовна підготовка особистості є найважливішим фактором її розвитку, бо процес мовлення формує її почуття, волю, поведінку, уміння самовираження та самореалізацію [4, 3].

Отже, слід зазначити, що педагогічна ефективність мовлення майбутнього вихователя залежить від рівня володіння мовою, правильного добору мовних засобів, тобто від культури мови та мовленнєвої культури.

Культура мови – галузь знань, яка вивчає нормативність мови, її відповідність суспільним вимогам; індивідуальна здатність особи вільно володіти різними функціональними стилями.

Поняттям “мовленнєва культура” послуговуються для означення певного рівня втілення мовних засобів у повсякденному усному і писемному спілкуванні. За смисловим навантаженням воно відрізняється від поняття “ культура мови ”.

Мовленнєва культура – упорядкована сукупність нормативних, мовленнєвих засобів, вироблених практикою людського спілкування, які оптимально виражають зміст мовлення і задовольняють умови і мету спілкування.

Л. Мацько визначає мовленнєву культуру як «вміння володіти мовою» [5, с. 7]. Також існує думка, що мовленнєва культура – це загальноприйнятий мовний етикет [6, с.12]; культура мислення та культура суспільних і духовних стосунків людини [7, с. 38].

Особистість постає виразніше, повніше та яскравіше перед іншими людьми, коли вона досконально володіє рідною мовою. Мовленнєва культура є одним з основних факторів формування професійного іміджу особистості, вона полягає у використанні обмеженої кількості одиниць мови, закономірностей їх функціонування і законів оперувати ними для побудови різноманітних висловлювань – від найпростішого вираження почуття до передачі інтелектуальної інформації. Саме у сфері мовленнєвих реалізацій виявляється своєрідність національної мови. Оволодіння мовленнєвою культурою підводить особистість до адекватних мовленнєвих дій, готує її до мовленнєвої практики в умовах природного спілкування [8].

Прийнято розрізняти вищий і нижчий рівень мовленнєвої культури людини. Нижчий рівень – перший ступінь оволодіння літературною мовою: правильність мовлення та дотримання норм літературної мови. Правильним мовленням називають таке мовлення людини, у якому не допускаються помилки у вимові, у вживанні слів та їхньому утворенні, у побудові речень. Вищим рівнем мовленнєвої культури прийнято вважати правильне і гарне мовлення: людина не тільки не допускає помилок, але й уміє якнайкраще будувати своє висловлення; найбільш повно розкриває його тему і головну думку; відбирає найбільш придатні слова і конструкції з урахуванням того, до кого й за яких обставин вона звертається. Головна мета майбутнього вихователя полягає в збагаченні свого мовлення, його удосконалюванні. Необхідно навчитися відчувати свого співрозмовника, уміти відбирати найбільш придатні для кожного випадку слова та конструкції.

Мовленнєва культура майбутнього вихователя визначається через його мовленнєвий досвід, який включає в себе практику мовного спілкування, постійне використання мови з метою пізнання середовища і самого себе. На жаль, сьогодні звичним є часте повторення зайвих слів у мовленні, які не мають ніякої користі ("так би мовити", "практично", "ось", "це", "взагалі" і т.д.), неточне використання слів, не зовсім логічне висловлювання власних думок тощо. Мовлення має бути кришталево чистим, треба уникати в мовленні слів-"паразитів".

Отже, професійну мовленнєву культуру майбутнього вихователя можна розглядати як важливий компонент його загальної культури, що визначає здатність до ефективного спілкування в контексті професійної діяльності. Вона синтезує в собі комплекс знань, цінностей, способів поведінки, необхідних у ситуаціях ділового спілкування, та умінь гнучко реалізовувати їх на практиці з метою забезпечення ефективної професійної діяльності. Під формуванням професійної мовленнєвої діяльності розуміють роботу з усвідомлення необхідності сприйняття мови як засобу не лише комунікації, а й пізнання об’єктів дійсності. Студенти повинні зрозуміти, що професійна мовленнєва культура – це фахово зорієнтоване використання мовних норм, які забезпечують мовне оформлення процесу і результатів професійної діяльності. Важливими характеристиками мовленнєвої культури є правильність, змістовність, доречність, достатність, логічність, точність, ясність, стислість, простота та емоційна виразність, образність, барвистість, чистота, емоційність. Правильна вимова, вільне, невимушене оперування словом, уникнення вульгаризмів, провінціалізмів, архаїзмів, слів-паразитів, зайвих іншомовних слів, наголошування на головних думках, фонетична виразність,

інтонаційна розмаїтість, чітка дикція, розмірений темп мовлення, правильне використання логічних наголосів і психологічних пауз, взаємовідповідність між змістом і тоном, між словами, жестами та мімікою — необхідні елементи мовленнєвої культури майбутнього вихователя [9].

Мовленнєву культуру характеризують такі ознаки:

– правильність, тобто відповідність прийнятим орфоепічним, орфографічним, граматичним, лексичним нормам. Еталоном правильності слугують норми, правила вимови, наголошування, словозміни, слововживання, орфографічні правила у писемному мовленні тощо. Завдяки цьому реалізується інформаційно-інформативна функція мовлення, здійснюється цілеспрямований вплив на свідомість людини. Формування правильності забезпечують тренінги (вправи), робота зі словниками, спеціальною лінгвістичною літературою, написання текстів, слухання й аналіз правильного мовлення;

– різноманітність: володіння мовним багатством народу, художньої і публіцистичної літератури, лексичним арсеналом літературної мови (освічена людина використовує у мовленні 6 – 9 тис. слів), використання різноманітних мовних одиниць;

– інтонаційність експресивності, мелодика мовлення;

– стилістично обґрунтоване використання словосполучень і речень; активне мислення; постійне удосконалення і збагачення мовлення.

Важливо, щоб мовленнєва культура була притаманна лексичному, фразеологічному, словотвірному, морфологічному, синтаксичному рівням мови майбутнього вихователя. Це допоможе йому індивідуалізувати своє мовлення, реалізувати свою мовленнєву культуру, досягти бажаного рівня сприйняття і розуміння своїх висловлювань.

Ясності мовлення сприяють чітка дикція, логічне і фонетичне наголошування, правильне інтонування, розмірений та уповільнений темп, спокійний і ввічливий тон. Неясність мовлення є наслідком порушення мовцем норм літературної мови, перенасиченості мовлення термінами, іноземними словами, індивідуального слововживання.

Досягненню ясності мовлення сприяє цілеспрямований процес спілкування: чим частіше педагог є учасником комунікації, тим більше уваги приділяє мовленню, його ясності, від якої залежать досягнення комунікативної мети, задоволення від спілкування; — точність, або відповідність висловлювань того, хто говорить, його думкам; адекватна співвіднесеність висловлення, вжитих слів або синтаксичних конструкцій з дійсністю, умовами комунікації.

Вона передбачає ретельний вибір жанру текстів, умов, середовища, колориту спілкування і залежить від культурно-освітнього рівня мовців, їх знання предмета мовлення, від установки мовця (вигідно чи невигідно називати речі своїми іменами), активного словникового запасу, вибору слова чи вислову, уміння зіставляти слово і предмет, річ, ознаку, явище.

Стислість формує уміння говорити по суті; доцільність – відповідність мовлення меті, умовам спілкування, стану того, хто висловлюється. Вони відточують, шліфують мовне чуття педагога, допомагають ефективно управляти поведінкою дітей (встановлювати контакт, збуджувати і підтримувати інтерес до спілкування, нейтралізовувати роздратування, викликати почуття симпатії, розкутість тощо). Комунікативна доцільність є основою соціолінгвістичних норм мовлення (доцільність уживання мовних засобів за різних соціальних умов: мовець добирає формули мовленнєвого етикету відповідно до соціального статусу співрозмовника) і прагматичних (правила

спілкування: вміння почати й закінчити розмову; тактика спілкування: вміння перефразувати вислів, заповнити паузу).

Наприклад, звертання із порушенням соціолінгвістичної норми може спричинити більш негативні наслідки, ніж граматична чи лексична помилка. Тривалі паузи, незавершені речення, незв'язність мовлення (відсутність прагматичних умінь) знижують інтерес слухачів. Залежно від комунікативної сфери розрізняють контекстну доцільність (єдність змісту і форми вислову, гармонійне поєднання загальної тональності, слів, інтонації, структури речень), ситуативну (вияв різних форм увічливості) і стильову (вибір мовленнєвих засобів відповідно до функціонального призначення стилів мовлення); логічність (точність вживання слів і словосполучень, правильність побудови речень, смислова завершеність тексту).

Виявляється, точність мовлення майбутнього вихователя у використанні слів відповідно до їх мовних значень сприяє виробленню в нього звички називати речі своїми іменами. Розвивається вона в процесі роботи зі словниками, навчальною, науковою літературою, аналізу власного і чужого мовлення тощо, без чого неможливе оволодіння мовою і мовленнєвими навичками. Це не відмежовує мовлення майбутнього вихователя від розкриття нових семантико-стилістичних можливостей, уточнювань контексту, що увиразнюють його висловлювання.

Естетичність мовлення (вираження естетичних уподобань мовця засобами мови, уміння викликати мовленням естетичне задоволення) досягається завдяки вправам з риторики. Важливо, щоб у слухачів красиві фрази поєднувалися з глибоким і конкретним змістом, багатством (розмаїття використовуваних слів). Чим більше різноманітних і розрізнюваних свідомістю слухача мовних знаків, їх ознак припадає на “мовленнєвий простір”, тим мовлення багатше і цікавіше.

Одночасно майбутній вихователь має дбати про стильову і стилістичну єдність, вмотивоване використання форм з іншого стилю. Чистота, тобто бездоганність усіх елементів мовлення, уникнення недоречних, невластивих українській мові іншомовних запозичень забезпечується системою установок, мовною грамотністю, мовним чуттям [10].

Професійна мовленнєва культура майбутніх вихователів є не лише відображенням його вихованості, інтелігентності, а й визначає загалом культуру його праці й, що особливо важливо, культуру взаємин у щоденному спілкуванні в найрізноманітніших сферах мовленнєвої діяльності: від приватного до професійного спілкування.

На формування професійної мовленнєвої культури майбутнього вихователя впливають такі чинники:

- мовний компонент (рівень грамотності, точність, логічність, правильність);

- професійний компонент (рівень фахових знань, умінь, навичок);

- національний компонент (рівень усвідомлення національної приналежності);

- етичний компонент (рівень володіння мовленнєвим етикетом);

- комунікативний компонент (рівень усвідомлення обставин мовленнєвої ситуації);

- загальна освіченість.

Структурними особливостями мовлення майбутнього вихователя є:

а) тривалість мовлення. Вона залежить від його жанрової приналежності (заняття, бесіда, доповідь, повідомлення, лекція та ін.) і визначається тим, хто говорить, на основі комунікативної інтенції (спрямованості), теми і ситуації спілкування;

б) горизонтальне членування — розміщення всіх частин виступу, змісту занять, організація матеріалу за певною системою, що створює відчуття логічної стрункості і динамічності мовлення, допомагає спрямовувати думку аудиторії в потрібне русло;

в) вертикальне членування — підпорядкованість частин тексту за значущістю. Йдеться про те, що окремі підтеми головної частини включають певну кількість смислових сегментів, які з різною ефективністю доносять інформацію до адресата;

г) використання тропів — вживання слів і висловів у переносному значенні, коли у свідомості промовця і слухачів їх пряме і переносне значення є найважливішим засобом створення виразності мовлення під час публічного виступу (використання оратором метафор, порівнянь, метонімії, іронії, парадоксу та ін.);

ґ) використання риторичних фігур. Це підсилює виразність, експресивність мовлення, силу його впливу на адресата, чому сприяє і вживання особливих синтаксичних конструкцій: антитези, градації, повтору, анафори, епіфори, паралелізму, риторичного звертання та ін.

Досягти високого рівня мовленнєвої культури неможливо без високої лінгвістичної свідомості носія мови, любові до мови, постійної потреби аналізувати, вдосконалювати, шліфувати власне мовлення. Необхідно вдумливо читати твори майстрів різних стилів, добре оволодіти мовними нормами, стежити за їх змінами, не допускати змішування мовних явищ, проявів інтерференції (використання елементів різних мов); критично ставитися до написаного і мовленого слова, не йти за “модними” тенденціями у вживанні іншомовних слів, жаргонізмів-кліше (стійких сполучень, що використовуються в певних ситуаціях), термінологізмів, “телеграфного” стилю мовлення, нарочитої спрощеності тощо.

Високий рівень мовленнєвої культури майбутнього вихователя забезпечується його організаторськими вміннями (організувати процес спілкування, враховуючи ситуацію, мотив і мету спілкування, правильно розуміючи партнера; викликати і підтримувати інтерес до спілкування, поступово досягаючи своєї мети), інформативними (викласти інформацію в монологічній або діалогічній формі доступними для адресата лексичними засобами, синтаксичним, інтонаційним оформленням); перцептивними (словом і ділом впливати на партнерів, переконувати їх, схиляти на свій бік); контрольно-стимулюючими (оцінювати діяльність співрозмовника на кожному етапі спілкування у такій формі, підсилювати його прагнення до подальшого спілкування, аналізувати власну мовленнєву діяльність) та ін. Мовленнєва культура майбутнього вихователя є не лише показником його професійних якостей, а й фактором, що впливає на його визнання у педагогічному світі.

Висновки з дослідження та перспективи. Отже, мовленнєва культура відіграє важливу роль для успішної професійної діяльності майбутніх вихователів. У наш час затребуваність фахівця на ринку праці, його конкурентоспроможність значною мірою залежать від вільного володіння рідною мовою, вміння ефективно спілкуватися, від знань, прийомів мовленнєвого впливу та переконання.

Треба активно розвивати своє мовлення: усно й письмово викладати думки, виправляти себе, перебудовувати сказане, шукати найкращі та найдоцільніші варіанти висловлювання. Мовленнєва культура тісно пов'язана з культурою мислення. Якщо людина ясно, логічно мислить, то й мовлення в неї ясне, логічне. І навпаки, якщо в людини немає думок, якщо вона говорить про те, чого не розуміє або не знає, то й мовлення в неї плутане, беззмістовне, захаращене зайвими словами,

Отже, вплив мовленнєвої культури на професійну діяльність майбутнього вихователя суттєво та ефективно впливає на його професійний та особистісний розвиток.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бельчиков Ю. А. Язык - это путь цивилизации и культуры / Ю.А. Бельчиков // Русский язык в школе. – 1996. – № 6. – С. 91 – 97.
2. Боринштейн Є. Соціокультурні особливості мовної особистості [електронний ресурс] / Є. Боринштейн. – Режим доступу до статті : http://www.politik.org.ua/vid/magcontent.php3?m=6&n=31&c=486
3. Коць Т. А. Культура мови сучасника // Колега. – 2002. – № 1. – С. 18 – 21.
4. Пасинок В. Г. Мовна підготовка студентів як загальнопедагогічна проблема : монографія / В. Г. Пасинок. – Х. : Лівий берег, 1999.
5. Мацько Л. І. Культура української фахової мови : Навч. посіб. / Л. І. Мацько, Л. В. Кравець – К. : ВЦ «Академія», 2007. – 360 с.
6. Культура фахового мовлення : Навчальний посібник / [за ред. Н. Д.Бабич]. – Чернівці : Книги – ХХІ, 2006. – 496 с.
7. Чорненький Я. Я. Українська мова (за професійним спрямуванням). Ділова українська мова / Теорія. Практика. Самостійна робота : навч. посіб / Я. Я. Чорненький. – К. : Центр навчальної літератури, 2004. – 304 с.
8. Харківська А. А. Сучасні вимоги до педагога / А. А. Харківська // Материлы Международной научно-практической конференции «Преподаватель как субъект и объект образовательного процесса. Век XXI» (1 февраля 2012 г.). Часть II. – Х. : изд. НУА, 2012. – С. 180–189.
9. Гуренко Н. В. Мовленнєва компетенція та культура майбутнього фахівця [електронний ресурс]. – Режим доступу до статті : http://www.psyh.kiev.ua/
10. Основні осznаки культури мови і мовлення вчителя [електронний ресурс]. – Режим доступу до статті : http://studentam.net.ua/content/view/3462/97//

УДК 378.011.3 : 338.48-051

ОРГАНІЗАЦІЯ ПРАКТИК У ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ БАКАЛАВРІВ НАПРЯМУ ПІДГОТОВКИ «ТУРИЗМ»

Щука Г.П., д. пед. н., доцент

Луганський національний університет імені Тараса Шевченка

У статті розглядається проблема організації практик у процесі підготовки бакалаврів напряму «Туризм». Автор указує на необхідність збільшення терміну практик, який передбачений галузевим освітнім стандартом та знайомить з досвідом організації практик у ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», де тривалість практик складає 30 тижнів (45 кредитів) і включає такі види практик, як ознайомча, практика зі спортивного туризму, практика з надання екскурсійних послуг, практика у туристському агентстві, туроператорська практика, практика з міжкультурної комунікації, управлінська практика. У статті визначаються основні проблеми, з якими стикається навчальний заклад у процесі організації та проведення практик студентів на підприємствах туристської індустрії, та визначаються перспективи подальших досліджень.

Ключові слова: туризм, практика, галузевий стандарт вищої освіти, напрям підготовки «Туризм», бакалавр з туризму.

ЩУКА Г. П. ОРГАНИЗАЦИЯ ПРАКТИК В ПРОЦЕССЕ ОБУЧЕНИЯ БАКАЛАВРОВ НАПРАВЛЕНИЯ ПОДГОТОВКИ «ТУРИЗМ» / Луганский национальный университет имени Тараса Шевченко, Украина.